

13. М. Ф. Котляр. Візантія // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2003. Т. 1 : А - В. С. 534. 688 с. : іл. ISBN 966-00-0734-5.
14. Мицик Ю.А.. Московський патріархат. URL <https://esu.com.ua/article-68689>;
15. Вінниченко О. О. Річ Посполита // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2012. Т. 9 : Прил С. 944 с. : іл. ISBN 978-966-00-1290-5.
16. О. Щербак. Запорозька Січ // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2005. Т. 3 : Е - Й. С. 270. 672 с. : іл. ISBN 966-00-0610-1.
17. Сас П.М. Конашевич-Сагайдачний Петро Кононович // Енциклопедія історії України / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ : Наукова думка, 2008. Т. 5: Кон - Кю. С. 568.
18. Кривонос. Хмельницький Богдан // Політична енциклопедія. Редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське видавництво, 2011. С. 759-760.
19. Степанков В. С. Виговський Іван Остапович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2003. Т. 1 : А - В. С. 502-503. 688 с. : іл. ISBN 966-00-0734-5.
20. Мицик Ю.А.. Московський патріархат. URL <https://esu.com.ua/article-68689>;
21. Станіславський В. Мазепа Іван Степанович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2009. Т. 6 : Ла - Мі. С. 421–425. 784 с. : іл. ISBN 978-966-00-1028-1.
22. Електронний ресурс. Вікіпедія URL, <https://uk.wikipedia.org/wiki/>;
23. Електронний ресурс. Вікіпедія URL, <https://uk.wikipedia.org/wiki/>;
24. Мицик Ю.А.. Московський патріархат. URL: <https://esu.com.ua/article-68689>.

УДК 327.5

Данилевич О.; Васильців А.; Назаревич Л., канд. філол. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГРУЗІЯ ТА УКРАЇНА – ПЛЕЧЕ ДО ПЛЕЧА, АБО ДРУЖБА ПО КРОВІ

Анотація. *Статтю присвячено відносинам Грузії та України. Автори висвітлили специфіку російсько-грузинських воєн 1993 і 2008 рр., а також зосередилися на наслідках російсько-української війни. Йдеться про спільні риси розвитку подій та ролей, які різні історичні події відіграли у формуванні націй. Висвітлено періоди радянської окупації, розвиток грузинського та українського дисидентських рухів, проведено паралелі між Революцією троянд у Грузії та Помаранчевою революцією в Україні. Акцентовано на підтримці країн на державному та людському рівнях, прагненні до демократії та суб'єктності обох країн, на важливості відстоювання свободи й незалежності.*

Ключові слова: *російсько-грузинські війни, російсько-українська війна, братерство, суб'єктність, демократія.*

Danylevych O.; Vasiltsiv A.; Nazarewycz L., Ph.D., Assoc. Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

GEORGIA AND UKRAINE – SHOULDER TO SHOULDER, OR FRIENDSHIP BY BLOOD

Abstract. *The article is devoted to the relations between Georgia and Ukraine. The authors highlighted the specifics of the Russian-Georgian wars of 1993 and 2008, and focused on the consequences of the Russian-Ukrainian war. The article discusses the common features of the development of events and the roles that various historical events played in the formation of nations. The periods of Soviet occupation, the development of the Georgian and Ukrainian dissident movements, and the parallels between the Rose Revolution in Georgia and the Orange Revolution in*

Ukraine are highlighted. The author emphasizes the support of the countries at the state and human levels, the desire for democracy and subjectivity of both countries, and the importance of defending freedom and independence.

Keywords: Russian-Georgian wars, Russian-Ukrainian war, brotherhood, subjectivity, democracy

Життя – довгий шлях, на якому відбуваються найрізноманітніші події: від тих, які змушують радіти, до тих, які засмучують і є каталізаторами поганих наслідків попередніх дій, або жахливого розвитку подій. Головне – знайти тих, хто міг би порадіти в моменти щастя, підставити своє плече в горі. Люди є частиною суспільства, суспільство – частиною нації, а нація – кістяк країни, то звідси впливає, що приблизно така ж концепція стосунків повинна існувати між країнами. На шляху історичного формування країни стикаються із випробуваннями, які мають позитивний або негативний вплив на націю в цілому. Безсумнівно, найкривавішим і найстрашнішим «каменем» на шляху розвитку держави є війна, яка забирає тисячі життів, а інші ламає. Війна випробовує на міцність не тільки окрему країну чи націю, а й працездатність різних міжнародних інституцій, а найголовніше – відносини між країнами. Причини воєн різні (одна з найголовніших – імперські амбіції однієї зі сторін). Не винятком стала недодержава, що має назву Російська Федерація – шовіністична імперія, метою якої є поневолення сусідніх народів та їхніх держав, серед яких Грузія та Україна.

Актуальність нашого дослідження полягає насамперед у його історичному контексті, оскільки аналізуючи багатовікову історію України та Грузії, можна знайти багато цікавих та спільних етапів, які «поставили» нас пліч-о-пліч на світовому рингу. Наступним не менш важливим фактом, що розкриває актуальність роботи, є огляд сучасних подій (тут маємо на увазі російську агресію стосовно обох країн).

Об'єктом дослідження є відносини між Грузією та Україною впродовж їхнього становлення, з фокусом на ключових історичних подіях, зокрема російсько-грузинських війнах 1993 та 2008 рр., а також у контексті подій російсько-української війни (з 2014 р і дотепер; 2022 р. – відбулося повномасштабне вторгнення РФ в Україну).

Багатовікова історія України та Грузії продемонструвала схожість етапів розвитку: на часовій шкалі історії близько розташовано чимало подій, наприклад: заснування столиць – Тбілісі та Києва в V столітті нашої ери, перші писемні пам'ятки, такі як: «Витязь у тигровій шкурі» та «Слово о полку Ігоревім», що датуються приблизно XII століттям, створення перших незалежних держав у 1917-1918 та ін. Серед усіх факторів варто виокремити ті, які стали початком розвитку дружніх, навіть, братерських стосунків. Такими подіями є підписання документів, які відчинили двері російським агресорам: Переяславський договір (1654 р.) та Георгіївський трактат (1783 р.). Власне, саме ці офіційні папери, підписані обома сторонами, розв'язали руки росіянам на шляху до нищення та поневолення наших народів.

Советська окупація ще щільніше зав'язала відносини між Україною та Грузією. Цей період є одним із найтемніших, адже відображає спроби советського режиму «під корінь» знищити історичні та культурні основи націй, а також призводить до тривалого впливу на їхнє суспільство, і навіть на свідомість, ідентичність, самоідентифікацію кожного. Ця страшна сторінка допомогла нашим народам об'єднатися в боротьбі за свободу та незалежність, зокрема під егідою УПА.

Друга половина XX століття стала для історії обох країн ковтком свіжого повітря, оскільки у цей період починають розвиватися грузинський та український дисидентські рухи. Серед відомих діячів-дисидентів у Грузії варто згадати Мераба Коставу, а в Україні – В'ячеслава Чорновола. Костава активно виступав проти політики русифікації та репресій, передусім, він відкрито критикував режим і захищав права грузинського народу. Діяльність Мераба відіграла важливу роль у формуванні грузинської національної ідентичності та руху за незалежність. В'ячеслав Чорновіл був відомим правозахисником, політиком і громадським

діячем в Україні. Він активно боровся за права людини та національні свободи. І Костава, і Чорновіл стали прикладами та символами для багатьох українських і грузинських активістів.

На початку двохтисячних відбулися важливі події: у Грузії – революція Троянд, а в Україні – Помаранчева революція. Їхніми спільними точками було прагнення до демократії, визначення національної самобутності та протистояння корупції. Варто також згадати і нещодавні протести, які точилися в Грузії із ночі 7-го на 8-е березня 2023 р. Тисячі людей вийшли на вулиці столиці Грузії після того, як парламент підтримав проєкт закону, який, обмежує свободу преси та громадянські свободи. Народ відстояв власні інтереси і навіть проросійсько налаштована влада не змогла цьому протистояти. Ці події є дуже схожими із подіями Революції Гідності в Україні. Тоді, у 2014 р., тисячі українців теж не змирилися зі свавіллям проросійської влади, із «драконівськими» законами, а вийшли на майдани міст і сіл, щоб вибороти суб'єктність, незалежність, свободу, життя у правовій цивілізованій державі та гідне майбутнє для своїх дітей.

Кажуть, що друг пізнається в біді, однак не кожен відчув це на собі – чи то нагоди не було, чи друга – поруч, коли біда застала. В Україні є такий друг – це Грузія, а в Грузії є Україна. Цю фразу наші народи підтвердили. Коли на територію Грузії в 90-х рр. ХХ ст. зайшли російські «освободітелі», то Україна однією з перших прийшла на допомогу, зокрема, бійці батальйону «Арго» [1], який підпорядковувався УНА-УНСО. Українські воїни допомагали грузинам у боротьбі проти московської експансії. Дмитро Корчинський – один із засновників УНА-УНСО, тодішній лідер цієї організації сказав: «Тоді уже стало зрозуміло: якщо ми будемо допомагати підтримувати фронт на Кавказі, то ми не матимемо фронту в Криму і на Донбасі» [3]. І хоча військові знали, що на них чекатимуть вдома репресії, переслідування, тюрми, вони не відступили, а вирушили боронити не тільки грузинську незалежність, а й українську, бо без незалежної України немає вільного Кавказу, і навпаки. Багато із них пролили власну кров та віддали свої життя в боротьбі. У той час грузини не змогли дати доброї відсічі. Це призвело до подій 2008 р. – росіяни пішли війною проти Грузії. У цей період світ побачив неспроможність багатьох міжнародних організацій (зокрема ООН). Війна 2008 р. тривала декілька днів. Відомо, що Україна тоді відправила до Грузії комплекси протиповітряної оборони БУК, які допомогли (наскільки це було можливо) стримати авіацію російської сторони. Про цю подію не говорили офіційні ЗМІ, але факт зафіксовано.

Однією з основних рис грузинського менталітету є те, що грузини пам'ятають добро, тому коли жертвою російського імперіалізму стала Україна, багато грузинів вирушили допомагати нам у боротьбі за незалежність і соборність України. Починаючи з 2014 р., грузини з українцями за одно. Станом на 2024 р. кількість грузинів, які пліч-о-пліч із ЗСУ воюють на полі бою, – понад 2000 осіб. Грузини утворили «Грузинський національний легіон» у складі Головного управління розвідки Міністерства оборони України [2]. Головною їхньою мотивацією є те, що вони вважають цю війну продовженням грузинської.

Варто акцентувати – тактика Московії (так званої росії) не змінилася від моменту першої війни проти Грузії та до моменту війни проти України. Про це свідчать спогади військових [1] та факти, очевидцями яких ми є. Проте найголовніше, що залишилося незмінним в тактиці ворога – тиранія та знущання над військовополоненими. Георгій Анцухелідзе – грузинський військовий, який потрапив у полон до «освободітелів». У 2009 році в інтернеті з'явилося відео знущань на Георгієм, де російські солдати били його, стрибали по спині й змушували цілувати землю. На жаль, цей чоловік помер від отриманих травм. Те саме вчиняють російські військові стосовно українських полонених. Олександр Мацієвський – солдат, якого росіяни спочатку змусили викопати собі могилу, а потім розстріляли його. Ця маленька видима частина показує, із яким великим злом стикнулися наші країни.

Отже, взаємозв'язок історії Грузії та України виявляється у схожості випробувань і в спільному прагненні до свободи та незалежності, де народ визначає свої траєкторії у боротьбі за визволення та самовизначення. Багато крові військових і мирних людей було пролито за час

становлення України і Грузії, чимало доль зруйновано, духовних і матеріальних пам'яток знищено. Чимало речей є невідомими для нас, багато чого – відомого. Єдине, що можна стверджувати, – це те, що підтримка друзів допомагає впоратися із найскладнішими викликами. Це стосується і держав. Напевне можна сказати, що між Грузією та Україною існує зв'язок на рівні крові, крові, яку проливали наші предки, і яку зараз проливають наші сучасники. Крові, яка навіки закарбувала нашу боротьбу на сторінках історії. І нарешті, кров'ю, яку ні за що не мають проливати наші наступники.

Джерела та література

1. Бобрович В. Як козаки за Кавказ воювали. Щоденник сотника Устима: вебсайт. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Bobrovych_Valerii/Schodennyk_sotnyka_Ustyma/ (дата звернення: 22.12.2023 р.).
2. Мусаєва С., Бударецький Є. Командир «Грузинського легіону» Мамулашвілі: Україна – єдина країна, яка прийняла виклик варварської терористичної Росії : вебсайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/07/10/7357256/> (дата звернення: 22.12.2023 р.).
3. Шурхало Д. Українські добровольці на Абхазькій війні 25 років тому: вебсайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29479098.html> (дата звернення: 22.12.2023 р.).

УДК 32

Лубкович Н., канд. іст. наук; Лубкович А.

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ СПІВТОВАРИСТВОМ У ПРОТИСТОЯННІ МОСКОВСЬКІЙ АГРЕСІЇ

Анотація. У статті проаналізовано широкий спектр допомоги яку Україна отримала від провідних держав, світових спільнот в умовах повномасштабного вторгнення рф.

Ключові слова: гібридна війна, агресія «спеціальна операція», війна, цивілізація, московія, ленд-ліз, зброя, техніка, санкції, ЄС, НАТО, ООН, міжнародні відносини.

Lubkovych N., PhD; Lubkovych A.

Vyacheslav Chornovil Halytskyi College, Ukraine

SUPPORT OF UKRAINE BY THE INTERNATIONAL COMMUNITY AGAINST MOSCOW'S AGGRESSION

Abstract. The article analyzes a wide range of assistance that Ukraine received from leading states and world communities in the conditions of a full-scale invasion of the rf.

Keywords: hybrid war, «special operation» aggression, war, civilization, Moscow, lend-lease, weapons, equipment, sanctions, EU, NATO, UN, international relations

Повномасштабна війна, яка розпочалася в центрі Європи 24 лютого 2022 р. не могла пройти повз увагу світової спільноти. Світ мусів обирати сторону: сторону агресора, монстра, який становить загрозу всій цивілізації, або сторону країни, яка століттями бореться за свою незалежність і від перемоги якої залежить майбутнє Європи, а то й світу.

Із перших днів повномасштабної війни українці проявили себе як нескорена нація незламної держави. Першим успіхам на лінії фронту ми завдячуємо насамперед звичайним громадянам держави, українським захисникам та захисницям в лавах ЗСУ, а також підтримці міжнародної спільноти, провідних країн світу: ленд-ліз, зброя, техніка, засоби протиповітряної оборони (ППО), економічна, гуманітарна допомога, пакети секторальних санкцій проти росії, які дедалі більше стають масштабнішими та суворішими, її ізоляція на міжнародній арені та прийняття корисних рішень, дають можливість вистояти Україні.